

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖/๒๕๕๑

วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคมวลชน

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งเรื่อง ขอให้สั่งยุบเลิกพรรคการเมืองตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาออกคำสั่งยุบพรรคมวลชน ซึ่งมีความเป็นมาดังต่อไปนี้

๑) วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคมวลชนมีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคมวลชนเข้ากับพรรคความหวังใหม่

และ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ หัวหน้าพรรคมวลชน (ร้อยตำรวจเอก เฉลิม อยู่บำรุง) มีหนังสือแจ้งมติพรรคไปยังหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ (พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ) เพื่อขอให้รวมพรรคมวลชนและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมสองคนเข้ากับพรรคความหวังใหม่ ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

๒) วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคความหวังใหม่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงการรวมพรรคการเมืองทั้งสอง และได้ดำเนินการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคมวลชนทั้งสองคน สมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคความหวังใหม่ตามมาตรา ๔๕ ฉ วรรคหนึ่ง (๑) ของพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว จึงขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการต่อไป

๓) วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ หัวหน้าพรรคมวลชนและหัวหน้าพรรคความหวังใหม่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงการรวมพรรคการเมืองทั้งสอง และได้ดำเนินการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคมวลชนทั้งสองคนสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคความหวังใหม่ตามมาตรา ๔๕ ฉ วรรคหนึ่ง (๑) ของพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว จึงขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการต่อไป

๔) วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๑ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

ดำเนิน
พรรคกมีคำสั่ง
พรรคกเวลาระ
อาศัยพ๒๕๒๔
บังคับคมาตรา
บัญญัติ
ยอมเลิก

มาตรา

ให้นาย
เมื่อศาล
ให้ศาลรรัฐธรรมนูญ
เลิกกระ

๕) วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๑ หัวหน้าพรรคมวลชนได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ดำเนินการสอบสวนและยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลฎีกามีคำสั่งยุบเลิกพรรคมวลชนตามพระราชบัญญัติ พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคสาม ต่อไป

๖) วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคมวลชนตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

จากความเป็นมาของการรวมพรรคมวลชนเข้ากับพรรคความหวังใหม่ดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วง เวลาระหว่างวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๑ และวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นเวลาที่ต้อง อาศัยพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ๒ ฉบับ ต่อเนื่องกันคือ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งมีผลใช้ บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔

ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคสาม กำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจออกคำสั่งยุบเลิกพรรคการเมือง ส่วนพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ ระบุว่า “พรรคการเมือง ย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น.....”

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๓ วรรคสาม ยังกำหนดให้ศาล รัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ โดยระบุว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใด เลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้” และมาตรา ๑๑๘

วรรคหนึ่ง (๕) ระบุว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ..... (๕) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก.....” และในบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) ระบุว่า “นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้.....(๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมีให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกของพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งมาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง” ตามที่รัฐธรรมนูญระบุไว้ในมาตราต่างๆ ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ และมาตรา ๓๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) กล่าวไว้ในลักษณะที่ให้อำนาจในการยุบเลิกพรรคการเมืองด้วยเหตุต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง โดยบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งอนุวัติให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๒๘ (๒) ดังกล่าว ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ตามเหตุที่เกิดขึ้นในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้และสั่งให้ยุบพรรคมวลชนตามที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอมาได้

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ